

VERSLAG INFORMELE RAAD BUITENLANDSE ZAKEN GYMNICH VAN 1 EN 2 SEPTEMBER 2026

Op dinsdag 1 en woensdag 2 september jl. vond in Wicklow, Ierland, de informele Raad Buitenlandse Zaken (RBZ) plaats, de zogeheten 'Gymnich'. De minister van Buitenlandse Zaken heeft deelgenomen. Op de agenda stonden de volgende onderwerpen: de Russische agressie tegen Oekraïne, de situatie in het Midden-Oosten, de effectiviteit van het externe beleid van de Europese Unie (EU) alsook de rol van de EU in multilaterale fora. De ministers van Buitenlandse Zaken van Canada, IJsland, Noorwegen, Oekraïne en het Verenigd Koninkrijk (VK), evenals de staatssecretaris van Buitenlandse Zaken van Zwitserland, waren aanwezig voor zowel de bespreking over de Russische agressie tegen Oekraïne als voor het diner. Het doel van deze Gymnich was het voeren van een strategische discussie. Er zijn geen conclusies, Raadsbesluiten of mededelingen aangenomen. En marge van de Gymnich vonden bilaterale gesprekken plaats over het Meerjarig Financieel Kader (MFK) en EU-uitbreiding.

Russische agressie tegen Oekraïne

De Raad stond stil bij de voortdurende Russische agressieoorlog tegen Oekraïne. Nederland benadrukte daarbij het belang van het intensiveren van de bilaterale steun van Europese lidstaten aan Oekraïne, in het bijzonder ten behoeve van luchtverdediging en energie. Tevens onderstreepte Nederland dat steun aan Oekraïne evenrediger gedragen dient te worden door alle EU-lidstaten. Nederland vroeg aandacht voor het blijvend, en versneld, opvoeren van de druk op Rusland met nieuwe sancties. Ook besteedde Nederland aandacht aan de geïmmobiliseerde Russische Centrale banktegoeden en aan hervormingen in Oekraïne.

Daarnaast sprak de Raad over de ernstige tekorten voor Oekraïense luchtverdediging, waarbij er door een aantal lidstaten extra steun werd toegezegd. Ook werd besproken dat de Commissie zijn werk rondom de inzet van de geïmmobiliseerde tegoeden zal voortzetten, met aandacht voor de relevante financiële en juridische risico's. Dit is in lijn met de conclusies van de Europese Raad van december jl. De Raad sprak verder zijn steun uit voor het uitbreiden van sanctiepakketten. Hoge Vertegenwoordiger (HV) Kallas concludeerde dat er steun is om te kijken naar de verdere inperking van visumverlening aan Russen. Tijdens de aankomende High Level Week van de Algemene Vergadering van de Verenigde Naties (AVVN) zullen de EU-lidstaten gezamenlijk optrekken met als focus de noodzaak graanexport door de Zwarte Zee weer vlot te trekken.

Tot slot sprak de Raad zijn steun uit voor Duitsland, dat Rusland verantwoordelijk stelt voor de drone met explosieven die begin augustus jl. op de luchthaven in Leipzig werd gevonden.

Situatie in het Midden-Oosten

Iran, Straat van Hormuz en Jemen

De Raad besprak de situatie in het Midden-Oosten. Ten aanzien van de situatie in Iran, de Straat van Hormuz en Jemen zijn de ontwikkelingen niet bemoedigend: een diplomatieke oplossing blijft essentieel, maar er is beperkt voortgang zichtbaar en veel onzekerheid. De Raad onderstreepte in dit kader het belang van goede contacten met de Golfstaten en de Verenigde Staten (VS) zodat Europese belangen worden geborgd in de onderhandelingen. De Raad besprak de recente escalatie in de Bab-el-Mandeb en de mogelijke gevolgen voor de maritieme veiligheid in de Rode Zee en mogelijke terugkeer van oorlog in Jemen. De Raad besprak in dat kader het belang van coördinatie van EU-missies, met name ASPIDES en andere internationale inspanningen, waaronder de *Multilateral Military Mission Strait of Hormuz* (MMM-SoH) en de door Saoedi-Arabië opgezette *Multinational Maritime Defensive Coalition* (MMDC). De Nederlandse inzet blijft gericht op het voorkomen van verdere escalatie en het herstel van vrije doorvaart. Ook besprak de Raad de inzet op langere termijn om Europese belangen te borgen, waaronder het belang van alternatieve routes voor olie- en gasexport om afhankelijkheid van de Straat van Hormuz af te bouwen.

Israël en de Palestijnse Gebieden

De informele Raad behandelde tevens de situatie in Israël en de Palestijnse Gebieden. Nederland uitte zorgen over de blijvend ernstige situatie in de Gazastrook en onderstreepte het belang van ongehinderde, veilige en

onvoorwaardelijke humanitaire toegang voor professionele hulpverleners. Nederland benadrukte dat gedegen onderzoek naar aanvallen op hulpverleners nodig is. Ook vroeg Nederland aandacht voor het toenemende kolonistengeweld en de uitbreiding van illegale nederzettingen op de Westelijke Jordaanoever. Nederland blijft zich daarom inzetten voor relevante maatregelen op EU-niveau, in lijn met de geannoteerde agenda. Ook treedt de nationale maatregel om producten uit onrechtmatige nederzettingen te weren op 22 september a.s. in werking. In het licht van internationaalrechtelijke verplichtingen blijft Nederland er voorstander van om dergelijke stappen op EU-niveau te zetten, omdat deze effectiever zijn dan nationale maatregelen. Daarnaast maakt Nederland zich sterk voor nieuwe sancties tegen Hamas en de Palestijnse Islamitische Jihad.

Libanon

De informele Raad besprak tevens Europese steun aan Libanon. Nederland is voorstander van EU-steun aan de Libanese veiligheidssector, onder meer in het kader van de ontwapening van Hezbollah. De gesprekken daarover worden naar verwachting komende tijd voortgezet.

Effectiviteit van het externe beleid van de EU, incl. rol van de EU in multilaterale fora

De Raad sprak over de effectiviteit van het EU buitenlandbeleid en het functioneren van EU instituties. HV Kallas stelde dat er reflectie nodig is over hoe de EU tot externe actie komt, voordat eventuele institutionele hervormingen besproken worden. Daarnaast benadrukte de HV het belang van een gezamenlijke EU-inzet voor de aankomende High Level Week van de AVVN. Ook werd een verklaring aangenomen door de EU en haar lidstaten ter ondersteuning van effectief multilateralisme.¹

De ministers bespraken het belang van verbeterde besluitvorming, waarbij onder andere Nederland opriep tot het gebruik van *Qualified Majority Voting* (QMV) waar de verdragen dit mogelijk maken.² In de sessie werd tevens verwezen naar een kort voor de Gymnich opgesteld Duits non-paper, dat Nederland steunt. Het non-paper (in bijlage) somt vijf principes op ten bate van effectieve besluitvorming binnen de bestaande procedures: (1) oprechte samenwerking; (2) geen koppeling met niet-gerelateerde zaken; (3) aanmoedigen van de Hoge Vertegenwoordiger om het gebruik van opties binnen de verdragen te onderzoeken; (4) het gebruik van constructieve onthouding; en (5) het onderbouwen van redenen van vitaal belang voor nationaal beleid.

Bilaterale gesprekken en marge van Gymnich

Gesprek met Eurocommissaris Marta Kos

En marge van de Gymnich sprak de minister van Buitenlandse Zaken met de Eurocommissaris voor EU-Uitbreiding, Marta Kos. De minister deelde de Nederlandse prioriteiten ten aanzien van EU-uitbreiding conform de Kamerbrief EU-uitbreiding die op 10 juni met uw Kamer is gedeeld. Ook werd gesproken over het toetredingsproces van Servië, waarbij de minister herbevestigde het openen van Cluster 3 vanuit een bredere beoordeling van de rechtsstaatsituatie niet te kunnen steunen, en dat verdere opvolging van hervormingsstappen en voortgang op de betrekkingen met Kosovo noodzakelijk zijn. De minister onderstreepte ook het belang dat Servië zich beter aansluit bij het GBVB. Met betrekking tot het overlijden van Mladic gaf de minister aan dat elke vorm van staats- of militair eerbetoon aan Mladic volstrekt ongepast en teleurstellend zou zijn. Het gegeven eerbetoon rondom de uitvaart is bijzonder kwetsend voor de slachtoffers en nabestaanden, waaronder die van de genocide in Srebrenica. Dit past niet bij wat wij van een EU kandidaat-lidstaat verwachten en druist sterk in tegen de gemeenschappelijke Europese waarden, zoals respect voor de rechtsstaat, erkenning van uitspraken van internationale tribunalen en inzet voor verzoening en verwerking van het verleden.

Gesprek met minister Byrne

¹ [Declaration by the EU and its Member States in support of effective multilateralism | EEAS](#)

² Kamerstuk 21 501-20, nr. 2360

Op dinsdag 1 september sprak de minister van Buitenlandse Zaken voorafgaand aan Gymnich met de Ierse minister voor Europese Zaken Thomas Byrne over het MFK. De Ieren presenteren als huidig voorzitter van de Raad naar verwachting in oktober een nieuw MFK-onderhandelingsdocument. De minister van Buitenlandse Zaken heeft namens het kabinet kenbaar gemaakt dat de hoogte van het huidige MFK-voorstel substantieel verlaagd dient te worden en de volgende meerjarenbegroting toekomstbestendig en gemoderniseerd dient te worden.

Overige zaken

VK handelsmaatregelen staal - mandaatverlening Europese Commissie

Op 1 september jl. deelde de Europese Commissie een voorstel voor mandaatverlening voor onderhandelingen met het VK naar aanleiding van de door het VK ingestelde handelsmaatregelen op import van staal ter bescherming van de Britse staalmarkt. De maatregelen van het VK zijn op 1 juli jl. ingegaan en zijn in de vorm vergelijkbaar met de maatregelen die de EU op dezelfde datum trof. De Europese Commissie heeft vóór inwerkingtreding van de nieuwe EU maatregelen onderhandelingen gevoerd met handelspartners (inclusief het VK) in WTO-verband onder art. XXVIII van de *General Agreement on Tariffs and Trade 1994* (GATT). De Europese Commissie ontving hiervoor een mandaat van de Raad. Het VK start nu ten behoeve van de eigen maatregelen eenzelfde onderhandelingsproces onder dit artikel. Om ook deze onderhandelingen namens de Unie te kunnen voeren, verzoekt de Europese Commissie de Raad opnieuw formeel om het mandaat hiertoe te verlenen. In lijn met de eerdere mandaatverlening (zie ook kamerstuk 2025D47731) is het kabinet voornemens in te stemmen met deze mandaatverlening.